

Dr. Snježana Frković Grazio, dr.med.
Predsednica RSK za patologijo in sodno medicino
UKC Ljubljana
SPS Ginekološka klinika
Laboratorij za patologijo
Šljajmarjeva 2
1000 Ljubljana

Ga. Ana Medved
Državna sekretarka
Ga Anja Bračko
Višja svetovalka II
Ministrstvo za zdravje RS
Štefanova ulica 5
1000 Ljubljana

Datum: 12.2.2019

Zadeva: Poročilo o delu RSK za patologijo in sodno medicino v letu 2018

Spoštovani,

V letu 2018 je RSK za patologijo in sodno medicino imel 3 seje (dejansko 4 seje, od katerih je bila ena daljša seja opravljena v dveh dneh).

Seznam sej po datumih:

- 1.3.2018 in 6.03. 2018 - 6. redna seja
- 28. 05. 2018 - 7.redna seja
- 13. 12. 2018 - 8.redna seja

Obravnavane tematike in sprejeti sklepi v letu 2018:

1. Na 6. seji 1. 3. 2018 smo opravili diskusijo in uskladili predlog Normativov v patologiji, ki temeljijo na normativih britanskega združenja The Royal College of Pathologists (RCP) - splošni del in točkovni del po posameznih področjih. Predlog RSK, ki je bil usklajen na prejšnjih sejah RSK je predsednica 6. decembra 2017 poslala vsem vodjem oddelkov / laboratorijev za patologijo in smo v januarju in februarju sprejeli pripombe. Ker smo pripombe, ki smo jih dobili od patologov, ki opravljajo citološke preiskave in patologov z Onkološkega inštituta morali dodatno uskladiti s predlagatelji pripomb, smo zaključek seje morali preložiti na 6.3.2018. Na tem nadaljevanju 6. seje smo dokončno sprejeli predlog Normativov v patologiji za področje histopatoloških in citopatoloških preiskav.

2. Na 6. seji smo opravili diskusijo o potrebah po specialistih patologije v RS. Prof. dr. Jože Pižem (nacionalni koordinator za specializacijo patologije), dr. med. bo ustrezno potrebam predlagal, da MZ v naslednjih 2 letih razpiše potrebno število specializacij (trenutne takojšnje potrebe so sicer 35 patologov), predvidoma v letu 2018 in letu 2019 po 12. Večina oddelkov za patologijo v javni zdravstveni mreži je kadrovsko povsem podhranjenih, kar ogroža kakovost in varnost diagnostike, s tem pa tudi kakovost in varnost obravnave bolnikov v teh ustanovah.

3. Na 6. seji so člani RSK za patologijo in sodno medicino potrdili pripravljen enotni program pripravništva na področju laboratorijske medicine (strokovne vsebine in sezname ustanov in izpraševalcev).

4. MZ nam je 19.4.2018 posredovalo dopis Zdravstvenega sveta, iz katerega je razvidno, da je MZ brez spremnih dokumentov / podatkov usklajeni predlog Normativov, ki je bil priloga Zapisnika 6. seje, poslalo v odobritev Zdravstvenem svetu, ta pa jih ni potrdil, ker od nas želi dodatne podatke, ki pa jim jih lahko posredujemo le po opravljeni analizi obstoječega stanja. Predsednica RSK je vsem vodjem oddelkov za patologijo 25.4.2018 posredovala usklajene Normative na področju bioptične dejavnosti in jih prosila, da do 31.5.2018 v svojih laboratorijih naredijo analizo podatkov za obdobje vsaj 3 mesecev, in sicer tako, da:

- vse biopsije za obdobje vsaj 3 mesecev (januar, februar, marec) ocenijo v skladu z normativi
- ovrednotijo tudi ostale storitve (kot je to opisano v Normativih);
- pripravijo podatke o skupnem številu točk za oddelek;
- javijo, koliko patologov je to delo opravilo.

Obvestila je vodje, da so ti podatki nujno potrebni v postopku odobritve Normativov s strani Zdravstvenega sveta, in jim v prilogi poslala dopis ZS o obravnavi normativov (dopis št. 0130-73/2017/1), ki ga je RSK za patologijo prejel konec novembra 2017.

5. Na 7. seji (28.5.2018) smo člani RSK za patologijo in sodno medicino obravnavali pridobljene podatke glede obremenitev patologov v Republiki Sloveniji, v skladu s pripravljenim predlogom Normativov v patologiji – podatke smo do takrat pridobili le od dela oddelkov (zaradi preobremenjenosti z rednim delom laboratoriji niso uspeli pripraviti podatkov), zato smo rok podaljšali – podatke za vse oddelke / laboratorije smo pridobili do septembra 2018.

6. Na 8. seji smo prejete podatke o obremenitvah analizirali. Analiza je pokazala, da je primanjkljaj patologov cca 40%, kar dejansko ustreza ugotovitvam samih laboratorijev. Iz pridobljenih podatkov smo izračunali potrebe po specialistih patologih v Republiki Sloveniji (skupno 97,4 patologov). Izr. prof. Jože Pižem nas je obvestil, da je po podatkih Zdravniške zbornice Slovenije v Evropski uniji povprečno število patologov na milijon prebivalcev 63, kar je bistveno več kot v Sloveniji - po pridobljenih podatkih je dejansko aktivno delujočih le 30 patologov na milijon prebivalcev, po izračunu, ki smo ga naredili na podlagi predlaganih Normativov, pa bi bilo potrebno 48 patologov na milijon prebivalcev. Člani RSK smo bili soglasni, da bi predlagane Normative lahko začeli uporabljati takoj, da so normativi pripravljene racionalno in predstavljajo realni temelj za izračun potreb po kadrih oziroma za izračun obremenitev delujočih specialistov na področju patologije. Pripravili smo tudi dopis z obrazložitvami in odgovori na vprašanja, ki nam jih je v svojem dopisu zastavil Zdravstveni svet. Dopis s prilogami smo poslali na Zdravstveni svet in tudi na MZ kot priložo zapisniku 8. seje.

7. Začeli smo s sodelovanjem v Delovni skupini DPOR - diskusijo o načinu in obsegu sodelovanja smo opravili na 7. seji. Na seji smo določili področja, za katera naj bi pripravili nabor podatkov, ki naj bi bili obvezni del standardiziranega izvida za določeno lokacijo / tip tumorja (v obliki »check list«). Sklenili smo, da je za slovenske razmere najbolj smiselno, da za pripravo standardiziranih izvidov prevzamemo mednarodno uveljavljene smernice za diagnostiko in poročanje raka, predvsem smernice organizacije ICCR (International Collaboration on Cancer Reporting), na področjih, kjer smernic ICCR še ni, pa smernice CAP (College of American Pathologists) ali RCP (Royal College of Pathologists). Prav zato bo pripravljeni material zajemal le nabor podatkov, ki naj bi bili v izvidu, za natančne strokovne razlage pa bo uporabnik napoten na ustrezni referenčni dokument v originalu.

8. RSK za patologijo in sodno medicino je kot kandidata za člana Komisije RS za varstvo pacientovih pravic soglasno predlagal docenta dr. Armina Alibegovića, dr. med., ki se je strinjal s kandidaturom in je na MZ posredoval podatke, ki jih MZ v svojem dopisu zahteva.

Nerešene / odprte zadeve:

1. MZ smo opozorili na neustrezno poimenovanje RSK za medicinsko biokemijo (najprej je bil naš predlog o preimenovanju RSK za laboratorijsko medicino v RSK za medicinsko biokemijo sprejet, kljub temu pa je v Pravilniku, ki je objavljen v Uradnem listu, ta RSK poimenovan drugače (RSK za laboratorijsko medicino - medicinsko biokemijo). Do danes naziv ni usklajen!
2. MZ smo predlagali (zaključek 1.seje), da se v Pravilniku o delovanju RSK za patologijo in sodno medicino število članov RSK nujno poveča na 9 in se trenutna sestava RSK za patologijo in sodno medicino, ki pokriva področje dveh specializacij (patologije in sodne medicine) dopolni še s tremi člani specialisti patologije. Na ta način bi zagotovili ustrezno zastopanost strokovnih področij in regijsko zastopanost, kar predvideva Pravilnik o delovanju RSK. V trenutni sestavi je številčnejše zastopano le področje sodne medicine, vsi člani razen enega so iz ljubljanske regije, štirje člani od šestih so zaposleni na Medicinski fakulteti v Ljubljani in le dva v javnih zdravstvenih zavodih. Do danes ni prišlo do sprememb v sestavi oz. številu članov RSK za patologijo in sodno medicino, kar resno ogroža pravočasnost izpolnjevanja začrtanih ciljev!
3. Predsednica je glede tem pod točko 1 in 2 imela sestanek na MZ z gospo Tanjo Mate. Skupni predlog je bil, da se skliče skupna seja predsednikov RSK, ki pokrivajo vsa področja laboratorijske medicine – do danes vabila nismo prejeli !

4. Na seji, ki bi jo sklicalo MZ, bi bilo potrebno tudi uskladiti sezname preiskav z različnih področji laboratorijske medicine – to je odprta zadeva še iz sklica RSK za patologijo in sodno medicino iz prejšnjega mandata (glej poročilo o delu RSK za patologijo in sodno medicino za leto 2016) – do danes vabila nismo prejeli !
5. Člani RSK za patologijo so predlagali MZ, da ustanovi delovno skupino strokovnjakov z različnih področij, ki bi pripravili Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih (zaključek 1.seje), ki jih mora izpolnjevati laboratorij za opravljanje dejavnosti na področju patologije in sodne medicine. Za pripravo tega pravilnika potrebujemo sodelovanje strokovnjakov s področja tehničnih strok (tehnologe, inženirje), strokovnjake s področja varstva pri delu oz. medicine dela ipd. Do danes nismo prejeli odgovora na ta predlog.

Obrazložitev ad.4

Seznami preiskav laboratorijskih storitev do danes niso usklajeni. Pripombe smo posredovali MZ z zapisnikom 33. redne seje RSK (22.3.2016) in ponovno septembra 2016 (zapisnik 34.redne seje z 5.9.2016). Predlagali smo MZ, da prevzame vlogo koordinatorja (da skliče sestanke ustreznih RSK-jev), ker je povsem jasno, da drugače do uskladitev ne bo prišlo. To se je tudi izkazalo za pravilno napoved, ker do danes ni bilo sestankov, ki bi imeli za namen uskladitev seznamov. Od MZ smo vsi RSK-ji prejeli le še eno (zadnje) vabilo za uskladitev z dne 6.1.2017 z določenim rokom za uskladitev 20.2.2017. Tudi iz tega dopisa ni jasno, kdo in kako bo sklical sestanke in kdo bo opravil uskladitev. Sicer na seznam preiskav v patologiji ostale stroke niso imele pripomb, sami pa smo v seznamih preiskav RSK za laboratorijsko diagnostiko in RSK za laboratorijsko medicinsko genetiko označili preiskave, za katere smo kot RSK za patologijo menili, da je njihova uvrstitev med laboratorijske preiskave medicinske biokemije ali medicinske genetike vprašljiva, ker je za njih značilna morfološka ocena in/ali so to preiskave, ki bi jih moral interpretirati in v njihovi izbiri sodelovati specialist patolog v sklopu histopatološke in/ali citopatološke preiskave, saj je v večini primerov patolog vključen tudi v izbiro vzorca, na katerem izvajamo preiskavo. Omenjena RSK-ja nas (RSK za patologijo in sodno medicino) nista kontaktirala, verjetno pa tega tudi ni za pričakovati, ker so profesionalna mnenja verjetno različna in bomo potrebovali usklajevanje s strani MZ

Obrazložitev ad 5

Na 1. seji RSK smo razpravljali o vprašanju, ki je bilo zastavljeno MZ s strani ZIRS glede pogojev, ki jih mora za delovanje izpolnjevati patološko anatomsko in sodno medicinska služba. V dopisu je zdravstvena inšpektorica prikazala razmere, ki jih je ugotovila pri enem izvajalcu zdravstvene dejavnosti, ki izvaja patološko-anatomsko in sodnomedicinsko službo. Razmere, ki jih je opisala, tudi po mnenju članov RSK niso ustrezne. V razpravi smo člani RSK ugotovili, da na področju patologije in sodne medicine dejansko ni predpisov, ki bi natančno določali pogoje za delovanje teh dejavnosti. Edini pravilnik, ki je v veljavi, je Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati laboratoriji na področju laboratorijske medicine (Uradni list RS, št.64/04), ki pa ne določa natančneje specifičnih pogojev glede delovanja laboratorijev za patologijo in /ali sodno medicino. Pereč problem je pomanjkanje kriterijev glede ustreznih minimalnih tehničnih pogojev, ki bi veljali za vse ustanove v RS, npr. glede velikost laboratorijskih, arhivskih in pisarniških prostorov ter prostorov prosekture glede na obseg dela, ustreznosti aparatov, ustreznosti izvedbe prezračevanja / odvajanja toksičnih hlapov, ustreznega načina sortiranja in uničevanja odpadov, ki je delno izrazito specifičen, ustrezne osvetlitve prostorov, ustreznih tipov zaščitne opreme, ustreznega obsega in pogostosti meritev koncentracij kemikalij v zraku, ustreznega načina in pogostosti čiščenja prostorov itd. Pri presojah laboratorijev smo ugotovili, da se ocene tveganja, ki so bile pripravljene v različnih ustanovah v RS, tudi med laboratoriji za patologijo, ki imajo približno enake pogoje za delo, bistveno razlikujejo, razlikujeta se predvsem pogostost opravljanja sistematskih pregledov delavcev in obseg preiskav, ki jih sistematski pregledi zajamejo. Prav zaradi pomanjkljivih predpisov se vodstva bolnišnic ob pomanjkanju finančnih virov lahko pogosto zavestno odločijo, da ureditev pogojev za delo laboratorijev za patologijo ne predstavlja prioritete. Kot rezultat pregledov laboratorijev s strani komisij, ki jih je imenovala MZ, opažamo bistvena izboljšanja na strokovno-organizacijskem področju dela, tehnični pogoji za delo (ustreznost prostorov in opreme) pa so še zmeraj v marsikaterem laboratoriju za patologijo v Sloveniji po našem mnenju suboptimalni.

Odprta vprašanja še iz obdobja RSK v prejšnji sestavi:

1. Julija 2013 smo MZ posredovali naše predloge za spremembe ZZD (priloga zapisniku 19.redne seje z dne 31.7.2013). Do danes nismo bili obveščeni o tem, ali je bil katerikoli od naših predlogov obravnavan in/ali bo sprejet pri pripravi novega ZZD.
2. Oktobra 2014 smo MZ opozorili, da v Kolektivni pogodbi in v Aneksu h kolektivni pogodbi za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije niso upoštevane specifičnosti naše stroke. Celotna skupina delavcev (zdravnikov, inženirjev, presejalcev, tehnikov...), ki je sicer v primerjavi z drugimi strokami zelo majhna (skupno število vseh delavcev, zaposlenih v laboratorijih za patologijo, je v celotni Sloveniji le okrog 270), zagotovo pa dela pod posebnimi, specifičnimi pogoji, ki niso le prosekturna, je ostala »nerazporejena« znotraj možnih skupin obstoječega Aneksa, ki je upošteval le specifičnosti večjih skupin. Prosili smo za spremembe, predlog smo poslali kot prilogo 26. redne seje z dne 27.10.2014. Do danes nismo prejeli odgovora na ta predlog. Od takrat se je Aneks že večkrat spreminjal, naš predlog ni bil upoštevan !
3. MZ smo opozorili (zapisnik 32.redne seje z dne 23. 02. 2016) na to, da v dopisu, ki je bil poslan bolnišnicam, ni bilo dovolj jasno poudarjeno, da so bolnišnice dolžne (tako kot je to tudi navedeno v izdanih Dovoljenjih za izvajanje preiskav s področja laboratorijske medicine) obvestiti MZ o morebitnih

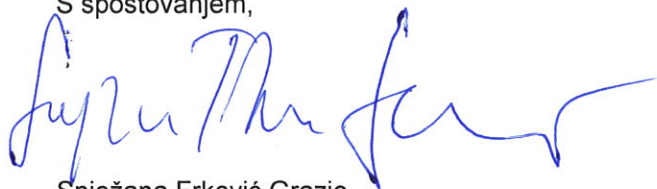
spremembah, ki bi vplivale na izpolnjevanje pogojev za izdajo dovoljenja za izvajanje preiskav (v našem primeru na področju patologije). Menili smo, da bi bilo potrebno poklicati izvajalce, ki imajo izdana veljavna dovoljenja, da o morebitnih neskladjih glede izpolnjevanja pogojev po uvedbi sprememb v Pravilniku obvestijo MZ. Danes tako delujejo laboratoriji, ki ne izpolnjujejo pogojev Pravilnika, tega pa niso javili na MZ !

4. MZ smo februarja 2016 opozorili, da ugotavljamo pomanjkanje kadrov na področju patologije in sodne medicine, in to predvsem izven Ljubljane. Načrtovanje specializacij, izvedba in zaposlovanje znotraj regije, za potrebe katere se opravlja specializacija, je po opravljenem specialističnem izpitu pomanjkljivo organizirano in pomanjkljivo usklajeno. Izpostavljeno je odtekanje kadrov iz mreže javnega sistema (zapisnik 32.redne seje z dne 23. 02. 2016). Stanje še do danes ni zadovoljivo, kadri so izrazito neenakomerno razporejeni, kar ne zagotavlja optimalnega delovanja stroke, zlasti zunaj ljubljanske regije. Pri zadnjem razpisu je razpisana le 1 specializacija patologije!

V letu 2019 bomo predvidoma imeli vsaj 3 seje.

Pri delu nimamo težav s sklepčnostjo ali nesodelovanjem članov, največjo oviro nam predstavlja majhno število članov RSK s področja patologije, kar je še posebej velika ovira ob siceršnji preobremenjenosti z rednim delom patologov članov RSK (ki jih v Sloveniji znatno primanjkuje), zato bomo planirane aktivnosti težko izvedli v zaželenih rokih!

S spoštovanjem,

Snježana Frković Grazio